

Norges Bank
Postboks 1179 Sentrum
0107 OSLO

VÅR REFERANSE
13/12330

DERES REFERANSE

DATO
21.03.2022

Motsyklisk kapitalbuffer første kvartal 2022

Finanstilsynet viser til bestemmelse om beslutning om motsyklisk kapitalbuffer og råd om systemrisikobuffer fastsatt ved kgl.res. 3. september 2021. I dette brevet redegjøres det for Finanstilsynets vurderinger av motsyklisk kapitalbuffer 1. kvartal 2022, jf. bestemmelsen § 2 om utveksling av relevant informasjon og vurderinger.

Finanstilsynets vurderinger av finansiell stabilitet og situasjonen i bankene er omtalt i Finansielt utsyn desember 2021 (publisert 2. desember 2021) og Resultatrapport for finansforetak 2021 (publisert 18. februar 2022).

Aktiviteten i norsk økonomi har tatt seg raskt opp etter det kraftige tilbakeslaget som ble utløst av koronapandemien. Arbeidsledigheten er nede på samme nivå som før pandemien, og kapasitetsutnyttelsen i økonomien er nær et normalnivå. Usikkerheten om den økonomiske utviklingen har likevel økt som følge av krigen i Ukraina og høy og stigende inflasjon.

Boligprisene har steget kraftig de siste par årene, men veksten avtok gjennom fjoråret. I februar var tolv månedersveksten i boligprisene 6,3 prosent. Prisnivået er rekordhøyt og vesentlig høyere enn før pandemien. Prisene på næringsseiendom har også økt mye over mange år. Det er betydelig fallhøyde i begge markedene.

Gjeldsbelastningen i norske husholdninger er høy, både historisk og sammenlignet med andre land. Mange husholdninger har svært høy gjeld i forhold til inntekten og boligens verdi, og vil rammes hardt av renteøkning og inntektsbortfall. Samtidig har andre husholdninger spart mye av inntekten og bygd opp store finansielle buffere. I januar var tolv månedersveksten i husholdningenes gjeld 4,9 prosent.

Finanstilsynets boliglansundersøkelse viser at en stor og økende andel av nye lån med pant i bolig tas opp av låntakere som har høy samlet gjeld i forhold til brutto årsinntekt. Nesten halvparten av lånevolumet i fjorårets undersøkelse ble gitt til låntakere med gjeld over 4 ganger årsinntekt. Mange husholdninger vil rammes ved betydelig renteøkning, inntektsbortfall eller prisfall på boliger.

Gjeldsveksten i ikke-finansielle foretak er tilbake på nivået før pandemien. I januar var tolv månedersveksten fra innenlandske kilder 4,8 prosent.

Konsumprisveksten har økt betydelig i mange land det siste halvåret. Sentralbanker i flere land har den siste tiden gitt signaler om raskere innstramming i pengepolitikken. Det vil i så fall også påvirke norsk økonomi og det norske finansielle systemet, som er sårbart ved sterk renteoppgang.

Lønnsomheten i norske banker er god. I 2021 var egenkapitalavkastningen på 10,7 prosent, som er 1,5 prosentpoeng høyere enn i året før. Lavere tap på utlån er den viktigste årsaken til resultatforbedringen. Reduksjonen i utlånstap var særlig markert i store banker, og i sterk grad påvirket av tilbakeføringer av tidligere tapsavsetninger.

Innlemmelsen av det europeiske kapitalkravsregelverket (CRR/CRD IV) i EØS fra utgangen av 2019 innebar en betydelig reell lettelse i norske bankers kapitalkrav. Sammen med redusert krav til motsyklisk kapitalbuffer fra 2,5 prosent til 1 prosent våren 2020 bidro dette til at bankene gikk inn i pandemien med kapital vesentlig over de regulatoriske kravene. Endringene i EUs kapitalkravsregelverk (CRR2/CRD V) vil bidra til ytterligere lettelse i bankenes kapitalkrav når disse gjennomføres i norsk rett. De aller fleste banker vil ha en kapitaldekning vesentlig over kapitalkravet og anbefalt kapitalkravsmargin også med et krav til motsyklisk kapitalbuffer på 2,5 prosent.

Over tid er det de regulatoriske kravene som avgjør bankenes soliditet. De reduserte kapitalkravene kan derfor føre til at bankens soliditet etter hvert svekkes, som vil være uheldig i lys av risikoen i det norske finansielle systemet. Egenkapital er avgjørende for bankenes risikobærende evne og dermed evnen til å yte nye lån til kredittverdige kunder i nedgangstider. Innenfor rammen av det europeiske regelverket bør derfor kapitalkravene innrettes slik at de bidrar til å opprettholde den reelle soliditeten.

Kredittverdige husholdninger og ikke-finansielle foretak har gjennom hele pandemien hatt god tilgang på kreditt, og gjeldsveksten i husholdningssektoren har bidratt til økt systemrisiko. Som nevnt, er det fortsatt betydelig usikkerhet om den økonomiske utviklingen. I lys av erfaringene under pandemien og bankenes inntjening og kapitaldekning, er det likevel ikke grunn til å anta at et krav til motsyklisk kapitalbuffer på 2,5 prosent, slik det var før pandemien, vil føre til en uheldig innstramming i bankenes kredittpraksis.

Et klart signal om at bufferkravet skal tilbake til 2,5 prosent over tid, vil påvirke bankenes kapitalplanlegging i noen grad. Utviklingen i markedene og en kapitaldekning i bankene vesentlig over senkede regulatoriske krav, tilsier etter Finanstilsynets vurdering likevel at kravet til motsyklisk kapitalbuffer nå bør settes tilbake til 2,5 prosent med virkning om ett år.

For Finanstilsynet

Morten Baltzersen
finansstilsynsdirektør

Per Mathis Kongsrud
direktør for digitalisering og analyse

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevne signaturer.